

Jaarverslag 2020

Commissie van Toezicht

Detentiecentrum Rotterdam

TOEZICHT

ADVIES

RECHTSPRAAK

Rotterdam, juni 2020

Inhoudsopgave

pagina

1.	Inleiding	3
2.	Inrichting	3
3.	De Commissie van Toezicht	5
4.	Deskundigheidsbevordering	6
5.	Overlegstructuur	6
6.	De adviestaak	7
7.	De toezichthoudende taak	8
8.	De bemiddelingstaak	9
9.	De rechtsprekende taak	10
10.	Overige vermeldenswaardige gebeurtenissen	11
11.	Aanbevelingen	13
12.	Klachten in cijfers over 2020	13
13.	Bijlage 1: Reactie Commissie van Toezicht rapport Nationale Ombudsman	

1. Inleiding

Dit jaarverslag over 2020 beschrijft de werkwijze, bevindingen en adviezen van de Commissie van Toezicht (hierna de Commissie) van het Detentiecentrum Rotterdam (hierna DCR), gelegen aan de Portelabaan 7, 3045 AT te Rotterdam en de locatie Detentiecentrum Zeist, gelegen aan de Richelleweg 13 te Soesterberg, welke bestuurlijk onder het Detentiecentrum Rotterdam is ondergebracht.

2. Inrichting

In het DCR verblijven hoofdzakelijk personen die in vreemdelingenbewaring zijn geplaatst, daarnaast is er in 2019 een Huis van Bewaring in gebruik genomen.

Vreemdelingenbewaring:

Voor Vreemdelingen bewaring wordt onderscheid gemaakt in twee verschillende regimes in het DCR, te weten:

A) Ingeslotenen op basis van artikel 6 VW 2000,

1. De vreemdeling aan wie toegang is geweigerd kan worden verplicht zich op te houden in een door de ambtenaar belast met grensbewaking aangewezen ruimte of plaats.
2. Een ruimte of plaats, bedoeld in het eerste lid, kan worden beveiligd tegen ongeoorloofd vertrek.
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld met betrekking tot het voor de beveiligde ruimte of plaats, bedoeld in het eerste lid, geldende regime, waaronder begrepen de nodige beheersmaatregelen. Hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht is niet van toepassing.

Op deze mensen is het Reglement grenslogies van toepassing. Het gaat hierbij om de Gesloten Gezinsvoorziening (GGV), een gezinsafdeling met kinderen en aan de grens geweigerde vreemdelingen die geen toegang tot Nederland krijgen. In de praktijk worden tegenwoordig de gezinnen opgevangen in de locatie Detentiecentrum Zeist en verblijven er in het DCR bijna geen vreemdelingen die o.b.v. art. 6 VW 2000 worden gedetineerd.

B) ingeslotenen op basis van artikel 59 VW 2000:

1. Indien het belang van de openbare orde of de nationale veiligheid zulks vordert kan, met het oog op de uitzetting, door Onze Minister in bewaring worden gesteld de vreemdeling die:
 - a. geen rechtmatig verblijf heeft;
 - b. die rechtmatig verblijf heeft op grond van artikel 8, onder f, g en h.

2. Indien de voor de terugkeer van de vreemdeling noodzakelijke bescheiden voorhanden zijn, dan wel binnen korte termijn voorhanden zullen zijn, wordt het belang van de openbare orde geacht de bewaring van de vreemdeling te vorderen, tenzij de vreemdeling rechtmatig verblijf heeft gehad op grond van artikel 8, onder a tot en met e, en l.
3. Bewaring van een vreemdeling blijft achterwege indien en wordt beëindigd zodra hij te kennen geeft Nederland te willen verlaten en hiertoe voor hem ook gelegenheid bestaat.
4. Bewaring krachtens het eerste lid, onder b, of het tweede lid duurt in geen geval langer dan vier weken. Indien voorafgaande aan de beslissing op de aanvraag toepassing is gegeven aan artikel 39, duurt de bewaring krachtens het eerste lid, onder b, in geen geval langer dan zes weken.
5. Onverminderd het vierde lid duurt de bewaring krachtens het eerste lid niet langer dan zes maanden.
6. In afwijking van het vijfde lid en onverminderd het vierde lid kan de bewaring krachtens het eerste lid ten hoogste met nog eens twaalf maanden worden verlengd, indien de uitzetting, alle redelijke inspanningen ten spijt, wellicht meer tijd zal vergen, op grond dat de vreemdeling niet meewerkt aan zijn uitzetting of de daartoe benodigde documentatie uit derde landen nog ontbreekt.
7. Het vijfde en zesde lid zijn van overeenkomstige toepassing op de vreemdeling aan wie de verplichting of maatregel, bedoeld in artikel 6, eerste of tweede lid, dan wel artikel 58 is opgelegd.

Dit is een maatregel die moet voorkomen dat illegale vreemdelingen, die Nederland moeten verlaten, zich onttrekken aan hun uitzetting. Hierop is de Penitentiaire beginselenwet (Pbw) van toepassing.

C) Gedetineerden op basis van artikel 9, tweede lid van de Pbw:

- a. personen ten aanzien van wie een bevel tot voorlopige hechtenis is gegeven en die in afwachting zijn van berechting in eerste aanleg;
- b. personen ten aanzien van wie een bevel tot voorlopige hechtenis is gegeven en aan wie de maatregel van terbeschikkingstelling met bevel tot verpleging is opgelegd, maar die niet tevens tot een vrijheidsstraf zijn veroordeeld, dan wel aan wie de maatregel tot plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders is opgelegd, voor zolang het opleggen van die maatregel niet onherroepelijk is;

- c. personen ten aanzien van wie de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf plaatsvindt en die in afwachting zijn van plaatsing in een gevangenis of deelname aan een penitentiaal programma;
- d. personen in vreemdelingenbewaring;
- e. gegijzelden;
- f. ter beschikking gestelden ten aanzien van wie een bevel tot verpleging van overheidswege als bedoeld in artikel 37b van het Wetboek van Strafrecht of artikel 6:6:10, eerste lid, onder e, van het Wetboek van Strafvordering is gegeven voor zolang opname in de voor hen bestemde plaats niet mogelijk is;
- g. personen aan wie de maatregel is opgelegd tot plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders als bedoeld in artikel 38m van het Wetboek van Strafrecht indien opname in de voor hen bestemde plaats niet mogelijk is;
- h. alle anderen aan wie krachtens rechterlijke uitspraak of beschikking of door het openbaar gezag rechtens hun vrijheid is ontnomen, voor zover geen andere plaats voor hen is bestemd of voor zolang opname in de voor hen bestemde plaats niet mogelijk is.

Sinds 2019 is er in het DCR bovenstaande derde regime ingericht, te weten een Huis van Bewaring. Dit om de wisselende vraag naar capaciteit binnen DJI op te vangen.

3. De Commissie van Toezicht

De samenstelling van de Commissie is gedurende de verslagperiode ongewijzigd gebleven en kent de volgende samenstelling:

☐ Voorzitter: dhr. J. Admiraal	lid sinds 1 juli 2010
☐ Plv. vz.: dhr. mr. L.J.E.M. Voncken (tevens beklagvoorzitter)	lid sinds 1 sept. 2010
☐ Mw. B.A.M. Ernst	lid sinds 1 juli 2010
☐ Dhr. mr. K. Wijnmalen (beklagvoorzitter)	lid sinds 1 juli 2010
☐ Dhr. drs. J. Katif	lid sinds 1 sept. 2010
☐ Mw. L.M. Blaak	lid sinds 1 sept. 2010
☐ Dhr. drs. B. Klinkenberg	lid sinds 1 nov. 2015
☐ Dhr. drs. E.G. van Ankum	lid sinds 24 jan. 2017
☐ Dhr. P. Hesseling	Lid sinds 16 oktober 2018
☐ Mw. mr. drs. K. Verschueren	Lid sinds 1 november 2018
☐ Mw. mr. S. Dwarka (beklagvoorzitter)	Lid sinds 1 november 2018

Als ambtelijk secretaris fungeert per 1 maart 2013 tot heden mw. mr. A. Hagendoorn-ter Berg en sinds april 2020 neemt dhr. R. Schook één zitting per maand voor zijn rekening.

Mevrouw mr. S. Dwarka is per september 2020 ook als beklagvoorzitter gestart om zo tot een betere verdeling van het aantal beklagzittingen te komen en de achterstanden verder weg te kunnen werken.

4. Deskundigheidsbevordering

Vanwege de situatie rondom Corona en de geldende maatregelen zijn er in 2020 helaas geen bezoeken gebracht aan andere inrichtingen of organisaties. Ook de landelijke themadag voor commissies van toezicht heeft geen doorgang kunnen hebben.

Wel heeft een lid de cursus 'Penitentiaire beginselenwet voor CvT en leidinggevendenden' doorlopen als onderdeel van het opleidingsaanbod van een andere Commissie van Toezicht.

5. Overlegstructuur

De Commissie vergadert doorgaans elke derde dinsdag van de maand. De directie is bij ieder overleg vertegenwoordigd. Elke vergadering wordt deels zonder en deels met een vertegenwoordiging van de directie gehouden. In deze overlegvorm worden zowel door de Commissie als door de directie gespreksonderwerpen ingebracht.

Vanwege Corona en de maatregelen die vanuit de Rijksoverheid, vanuit DJI en vanuit de directie van het DCR zijn genomen is er sinds april geen mogelijkheid meer geweest om fysiek in het DCR te vergaderen, zoals tot dan toe gebruikelijk was.

In de maanden juli, augustus en september is er daarom gebruik gemaakt van een vergaderruimte in de rechtbank Rotterdam, locatie Dordrecht. Alle andere vergaderingen zijn met Skype georganiseerd, waardoor de vergaderingen via een digitale videoverbinding werd gehouden.

Op verzoek van de Commissie levert de directie periodiek cijfers aan uit de interne rapportage van het DCR en geeft daarbij zo nodig een toelichting. Het gaat hierbij o.a. om de volgende aantallen:

- gegronde klachten ingesloten;
- geweldsincidenten onderling;
- ordemaatregelen; plaatsing in afzondering;
- disciplinaire straffen; afzonderingen in Bijzondere Voorzieningen;
- uitkomsten vreemdelingen survey;
- verwijtbare mislukte uitzettingen;
- geweldsincidenten tegen personeel; - integriteit personeel; - brandincidenten.

Naast bovengenoemde onderwerpen ontvangt de Commissie, namens de directie, tevens periodiek de cijfers van de medische dienst. Sinds de pilot die in mei 2011 van start is gegaan tracht de Commissie op deze wijze beter inzicht te krijgen in de medisch-organisatorische

klachten en de afhandeling daarvan. De portefeuillehouder medische zaken vanuit de Commissie, dan wel de maandcommissaris treed in overleg met het (plv.) hoofd van de medische dienst wanneer dat bij een klacht wenselijk is. De Commissie heeft zich hiertoe nadrukkelijk bereid verklaard.

De samenwerking heeft ertoe geleid dat de arts van de Commissie betrokken is bij een inhoudelijke bespreking van het medisch klachtenoverzicht alvorens de cijfers door het (plv.) hoofd medische dienst, namens de directie, aan de commissie worden gepresenteerd. Deze werkwijze wordt naar tevredenheid gecontinueerd.

Een aantal keren per jaar worden sprekers uitgenodigd die werkzaam zijn binnen het DCR om zo een toelichting te geven op hun werkzaamheden en ervaringen binnen het detentiecentrum.

In het jaar 2020 zijn tijdens de vergadering de volgende presentaties gehouden:

- Het hoofd medische dienst, dhr. Kees Spierenburg en het plaatsvervangend hoofd medische dienst, mevrouw Lara Zandbergen geven elk kwartaal een toelichting op de rapportage en de cijfers van de medische klachten;
- De heer Laighsingh van de medische dienst heeft in de vergaderingen van januari en mei een toelichting gegeven op de voortgang van zijn onderzoek 'Verbeterplan detentieschade'.

6. De adviestaak

In het verslagjaar 2020 zijn onder meer de volgende onderwerpen aan de orde gekomen waarover de commissie de directie heeft geadviseerd:

- De commissie ontvangt graag de 4-maandsrapportage van de directie, zodat zij de kennis in het werkplan die het werkveld van de commissie beslaat kan inzien en mee wil denken en een positieve bijdrage kan leveren aan de gang van zaken binnen de inrichting in de breedste zin van het woord;
- De Commissie heeft met regelmaat het punt van detentieschade, bij ingeslotenen die een MPC weigeren, aan de orde gesteld bij de directie. Hierop heeft de directie telkenmale verwezen naar het onderzoek 'Verbeterplan detentieschade' dat nog gaande was van de Laighsingh van de medische dienst.
Eind december was duidelijk dat het rapport aangeboden was aan de Directie en begin 2021 heeft de Commissie het rapport ontvangen. De Commissie dringt er bij de directie op aan om z.s.m. de aanbevelingen in het rapport te implementeren.
- Ten aanzien van het horen worden er met regelmaat beschikkingen uitgereikt waarop staat dat iemand niet gehoord is door de directeur. Dit acht de Commissie niet wenselijk. Ook niet als de redenatie is dat een ingeslotene vanwege zijn gemoedstoestand enkel door een gedragsdeskundige wordt gezien.

De Commissie is van mening dat het horen van een gestrafte hiermee onvoldoende heeft plaatsgevonden.

- Meerdere malen zijn tijdens de maandelijkse vergadering met de directie de verschillende maatregelen in het kader van Corona aan bod gekomen. Tijdens deze vergaderingen is er naar de mening van de Commissie constructief met de directie overlegd over de keuzes die de directie heeft gemaakt om de verspreiding van het Corona virus tegen te gaan.
- N.a.v. het rapport van de Nationale Ombudsman heeft de Commissie een brief geschreven aan de staatssecretaris Justitie & Veiligheid met een reactie vanuit de Commissie (zie bijlage). Deze brief is uiteindelijk in februari 2021 verzonden.

7. De toezichhoudende taak

De advies- en toezichtfunctie van de Commissie zijn nauw met elkaar verweven. Uit het houden van toezicht kunnen immers adviezen volgen. De toezichhoudende taak wordt in eerste instantie vorm gegeven via het maandcommissariaat. Het gaat daarbij om toezicht op de materiële en sociale omstandigheden van de ingeslotenen. Ook het monitoren van het welbevinden van het personeel is een aspect van deze taak, omdat dit direct van invloed is op de taakuitoefening van medewerkers. Ieder maandcommissariaat (met telkens een duur van 2 weken) bezoeken twee Commissieleden het DCR en een Commissielid bezoekt de dependance Detentiecentrum Zeist. Zij inventariseren de binnengekomen klachten en sprekersbriefjes en treden in contact met de ingeslotenen met het oogmerk te bemiddelen als dat mogelijk is. Waar nodig worden daarbij toezichthouders, mentoren of afdelingshoofden geraadpleegd.

De maandcommissarissen en het secretariaat worden door de directie wekelijks op de hoogte gebracht van ingeslotenen die op een beschikking in een straf- of afzonderingscel zijn geplaatst. Bezoek aan de OBS (Observatie, Behandeling en Straf) afdeling behoort tot de vaste routine van de maandcommissaris.

De maandcommissarissen maken een verslag van hun bevindingen en sturen deze per mail aan het secretariaat van de Commissie. De verslagen worden aan de vergaderstukken van de Commissie toegevoegd en aan alle overige leden van de Commissie en aan de directie verzonden. Maandelijks worden de verslagen van de weekcommissarissen en de uitspraken op de klachten van de beklagcommissie ter vergadering besproken.

Naast toezicht op de materiële en sociale omstandigheden wil de Commissie ook een vinger aan de pols houden bij de voor de taken van de Commissie relevante bedrijfsvoering, onder meer door inzage in het jaarplan, het jaarverslag en dergelijke documenten. Punten uit het jaarplan worden per kwartaal besproken ter vergadering.

Via de beklagzittingen is er toezicht op de uitvoering van de Pbw en het Reglement grenslogies.

8. De bemiddelingstaak

A) Klachtenroute:

Het proces 'klachtenroute' voorziet in de bemiddelingstaak op grond van artikel 63, lid 4 van de Pbw.

Vanwege de maatregelen die door de Rijksoverheid, DJI en de directie van het DCR zijn genomen is er sinds medio april een andere werkwijze van kracht voor de routing van de klachten. Het secretariaat (BMO) van het DCR stuurt de ingekomen klachten direct naar de maandcommissarissen. Deze nemen vervolgens telefonisch of tijdens een fysiek bezoek contact op met de ingeslotenen.

De maandcommissaris maakt vervolgens een verslag van de klacht op het klachtenformulier en stuurt deze samen met de originele klachtenbrief van de ingeslotene naar het secretariaat van de Commissie voor beoordeling en afhandeling in de beklagcommissie.

Daar waar er ruimte lijkt te zijn voor bemiddeling is er door de directie van het DCR, vooruitlopend op de inwerkingtreding van de zogenoemde Veegwet, de mogelijkheid geschapen om klachten ter bemiddeling voor te leggen bij een afdelingshoofd, lid van de directie of de juridisch medewerker. Het betreft dan de simpelere klachten waarvoor in redelijkheid door het DCR in een tegemoetkoming of een andere oplossing kan worden voorzien.

Te denken valt dan aan bijvoorbeeld een extra luchtmoment, een extra bezoekmoment of vergoeding van kapotte of vermiste kleding. Het betreft doorgaans zaken waarvan het ontstane ongemak terug te voeren is naar het handelen van of het nalaten van handelen door directie of personeel en waarvan een ingeslotene buiten zijn schuld om ongemak heeft ervaren en dit dus terug te voeren is naar de verantwoordelijkheid van het DCR.

De Commissie heeft in verslagperiode veel positieve ervaring opgedaan met deze praktische omgang van bemiddelbare zaken en spreekt haar waardering uit voor deze geboden mogelijkheid.

Indien bemiddeling niet tot een oplossing leidt, wordt de formele klachtenroute hervat.

B) Invulling maandcommissariaat tijdens Corona

Hoewel de directie aldoor heeft aangegeven dat leden van de Commissie alle ruimte hebben om hun commissariaat, ook ter plaatse in het DCR, uit te voeren wordt er overwegend voor gekozen om dit telefonisch te doen. Dit om onnodige vervoersbewegingen en daarmee kansen op besmetting te minimaliseren. Overigens worden het DCR en de dependance in het Detentiecentrum Zeist nog steeds wel bezocht, maar in mindere mate dan voor de pandemie.

Overigens heeft de Commissie niet de indruk dat door de verminderde aanwezigheid op locatie haar toezichthoudende of bemiddelende taak aan effect heeft ingeboet. Door het continue contact met Commissieleden onderling, met de directie, ingeslotenen en personeel

is er steeds een goed toezicht mogelijk geweest. Dit werd telkenmale bevestigd door de bezoeken die aan het DCR en aan de dependance Detentiecentrum Zeist zijn gebracht.

C) Veegwet

Per 1 januari 2021 is een zogenoemde Veegwet van kracht geworden waardoor tegen zaken die niet als een besluit van de directeur kunnen worden aangemerkt (zaken op het gebied van bejegening en zorg) een grief kan worden ingediend waardoor bemiddeling als formele mogelijkheid wordt opengesteld voor klagers.

Gedurende het verslagjaar 2020 is er meerdere malen door de Commissie vergaderd over hoe om te gaan met de wijzigingen die deze Veegwet met zich mee brengt.

9. De rechtsprekende taak

De beklagcommissie houdt op iedere eerste en iedere derde donderdag van de maand een mondelinge behandeling. Tevens is een derde zitting in de maand toegevoegd op de 4^e/ 5^e donderdag van de maand. Ter zitting kunnen klager en directie hun standpunten toelichten. Klachten die op voorhand kennelijk niet-ontvankelijk zijn, worden door de alleensprekende beklagvoorzitter afgedaan. Indien van toepassing kunnen ook klachten die kennelijk ongegrond zonder zitting worden afgedaan. Klachten bestemd voor een andere instantie worden doorgezonden.

Ook na opheffing van detentie dan wel uitzetting van de vreemdeling wordt de klacht ter zitting behandeld en wordt uitspraak gedaan. Indien er een adres bekend is wordt er voor het bijwonen van de zitting, zowel fysiek als digitaal, een uitnodiging aan de klager gestuurd. Uitspraken na mondelinge behandeling worden altijd gemotiveerd. Van het horen wordt een proces-verbaal gemaakt.

De beklagcommissie heeft per zitting een andere samenstelling: de heer Wijnmalen, de heer Voncken en mevrouw Dwarka fungeren bij toerbeurt als beklagvoorzitter. De beklagcommissie wordt steeds gecompleteerd door twee roulerende leden van de Commissie en de secretaris.

Ingevolge artikel 67, eerste lid van de Pbw doet de beklagcommissie zo spoedig mogelijk, doch in ieder geval binnen een termijn van vier weken, te rekenen vanaf de datum waarop het klaagschrift is ontvangen, uitspraak.

De commissie acht het van groot belang dat klachten van ingeslotenen zo spoedig mogelijk en zoveel mogelijk naar tevredenheid opgelost of besproken kunnen worden. Vanwege Corona is de route en afhandeling van klachten sinds medio april 2020 veranderd. De Maandcommissarissen krijgen nu rechtstreeks de klachten toegezonden door het secretariaat (BMO) van het DCR. Enkel in Zeist worden de klachten nog door de maandcommissaris uit het postvak van de klachtencommissie gehaald.

Indien de bemiddeling niet slaagt, wordt een reactie van de directie gevraagd waarna de klacht vervolgens, zodra de stukken compleet zijn, op zitting wordt behandeld.

De Commissie (met bemiddeling en agenderen ter zitting) en de directie (met het aanleveren van een verweerschrift) hebben beiden een verantwoordelijkheid om de klacht binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijn af te handelen. De doorlooptijd wordt met regelmaat, om uiteenlopende redenen, overschreden. Beklagvoorzitters proberen meer zicht te krijgen op de oorzaken door na elke beklagzitting hier extra aandacht aan te schenken en waar mogelijk het proces te stroomlijnen.

NB: er is voor gekozen om niet direct bij binnenkomst zowel de klacht te bemiddelen alsmede direct een reactie bij de directie op te vragen om zo dubbelslagen en miscommunicatie te voorkomen.

Het is derhalve niet mogelijk, indien een klaagschrift uiteindelijk op een beklagzitting wordt behandeld, deze af te doen conform artikel 67, eerste lid van de Pbw.

In het kader van de ontvankelijkheid van de klacht zal het personeel van het DCR bij de ontvangst van de klacht ter deponering in het postvak van de Commissie, de rode envelop voorzien van een dagstempel.

10. Overige vermeldenswaardige gebeurtenissen

A) Ingebruikname afdelingen Detentiecentrum Zeist t.b.v. de PI Nieuwegein:

In 2020 zijn er in het detentiecentrum Zeist, welke onder het bestuur van het Detentiecentrum Rotterdam is geplaatst, ook enkele afdelingen in gebruik genomen voor de PI Nieuwegein. Het betreft hier afdelingen voor ISD, EZV en arrestanten. Er is een verdeling gemaakt waarbij beveiligingspersoneel, facilitaire zaken en gebouwen nog steeds de verantwoordelijkheid zijn van het DC Zeist en het afdelingspersoneel door de PI Nieuwegein wordt aangestuurd. De Commissie van Toezicht vanuit het Detentiecentrum Rotterdam heeft geen bemoeienis met deze gedetineerden en afdelingen.

B) Vreemdelingsurvey / klanttevredenheidsonderzoek:

In april 2019 is er een Vreemdelingsurvey / klanttevredenheidsonderzoek afgenomen in het DCR. De uitkomsten zijn echter pas 23 november 2020 beschikbaar gekomen waarbij de Commissie tegenover de directie heeft opgemerkt dat de uitkomsten onbevredigend zijn. De Commissie is namelijk van mening dat de relevante informatie onzichtbaar is.

Er zijn alleen gemiddelden genoteerd en geen data waaruit de (magere) bevindingen zijn gedestilleerd. Op vragen van de Commissie om nadere gegevens heeft de directie aangegeven dat het Hoofdkantoor DJI opdrachtgever is geweest van dit onderzoek en dat de directie geen invloed heeft op het opgestelde rapport. De Commissie heeft haar ongenoegen over deze gang van zaken naar de directie geuit aangezien het lang verwachte rapport geen enkele bruikbare informatie heeft opgeleverd. Daarbij heeft de zeer lange tijd die het opmaken en delen van het rapport heeft gevegd tot gevolg dat alle resultaten, voor zover

die er zijn, achterhaald en weinig relevant meer zijn. De Commissie biedt aan om bij toekomstige onderzoeken meer te worden betrokken en spreekt de hoop uit dat resultaten van toekomstige onderzoeken eerder gedeeld kunnen worden.

C) Rapport Nationale Ombudsman 'Grenzen aan vreemdelingenbewaring':

In februari 2020 heeft de Nationale Ombudsman een rapport opgesteld getiteld 'Grenzen aan vreemdelingenbewaring'. Hierin benadrukt de Nationale Ombudsman in algemene zin dat het bestuursrechtelijke karakter van vreemdelingenbewaring meer nadruk moet krijgen waarbij sprake moet zijn van een opvang met zo min mogelijk beperkingen.

Kleinschaligheid en het vermijden van een gevangenis- uitstraling worden daarbij voorop gesteld. Tevens gaat het rapport in op de onderwerpen 'zinvolle dagbesteding', 'het ontbreken van privacy', 'plaatsing in afzondering als straf' en 'aanpassing karakter vreemdelingenbewaring'.

De Commissie heeft, nadat zij kennis heeft genomen van dit rapport, een reactie geschreven welke aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid is verzonden (d.d. 24 februari 2021).

Deze reactie is als bijlage opgenomen in dit jaarverslag aangezien het in 2020 is geschreven, in reactie op een rapport uit 2020.

D) Nieuwbouw DCR:

Mede vanwege de nieuwe bestemming Huis van bewaring wordt er nieuwbouw gerealiseerd in het Detentiecentrum Rotterdam. Hierbij is o.a. het doel om de gedetineerden arbeid te kunnen aanbieden.

E) Invloed Coronamaatregelen op dagprogramma en algehele bedrijfsvoering:

Vanwege de Corona maatregelen zijn er in het DCR veel aanpassingen geweest aan het dagprogramma. Zo zijn de sportactiviteiten geheel geschrapt, is bezoek eerst geheel geschrapt en later weer beperkt toegestaan en is er nog meer ingezet op compartimentering van afdelingen om besmettingen tegen te gaan. Verder zijn nieuwe binnenkomsten in quarantaine geplaatst, alsook individuen en gehele afdelingen in quarantaine geplaatst wanneer er, vanwege besmettingsgevaar, daartoe reden was.

In deze moeilijke periode is opgevallen hoe de directie en personeel veel hebben ondernomen om, waar mogelijk, toch oplossingen voor het grote ongemak van de ingeslotenen te vinden. Zo is er bijvoorbeeld gebruik gemaakt van Skype voorzieningen via een tablet waar ingeslotenen gebruik van konden maken in de periodes waar bezoek niet mogelijk was. Juist ook voor een doelgroep die veel familie in het buitenland heeft is dit een zeer welkome oplossing geweest waar de Commissie veel waardering voor heeft, ondanks de technische en organisatorische problemen die een dergelijke oplossing in een dergelijke setting met zich mee brengt.

Corona heeft ook voor veel problemen gezorgd in de personele bezetting door ziekteverzuim. De Commissie is dan ook zeer positief te spreken over hoe zowel ingeslotenen als personeel zijn omgegaan met alle beperkingen die zich hebben voorgedaan.

F) Beklagzittingen via Skype:

In de periode van Corona en de beperkingen die dit opleverde zijn ook de beklagzittingen digitaal, via Skype, georganiseerd. Het digitale horen heeft een aantal duidelijke nadelen t.o.v. het fysieke horen. Enerzijds zijn er technische problemen, maar ook maakt digitaal horen het moeilijker om tot een goed contact te komen met procespartijen, en dan vooral met klager. Digitale beklagzittingen scheppen duidelijk een afstand met klager en maken de uitvoering van een beklagzitting moeilijker. Het voeren van de regie tijdens de beklagzitting, het horen met een tolk, het onderbreken van de hoorzitting voor het raadkameren en het daarna weer aansluiting zoeken met de verschillende deelnemers maakt digitaal beklagzittingen houden uitdagender dan in een fysieke setting.

11. Aanbevelingen

De Commissie heeft herhaaldelijk bij de directie aangedrongen om meer toezicht en controle door de medische dienst bij ingeslotenen die langdurig, vanwege een MPC weigering, op de beheersafdeling verblijven. Dit punt is ook onder hoofdstukken '5 Overlegstructuur' en '6 de adviestaak' aan de orde gekomen in dit jaarverslag.

12. Klachten in cijfers over 2020

A) Totalen:

Totaal aantal ingekomen klachten in 2019	893
Totaal aantal uitgestroomde klachten per 31-12-2019	728
Totaal aantal ingekomen klachten in 2020	1.033
Totaal aantal uitgestroomde klachten per 31-12-2020	954

B) Uitgestroomde klachten:

De 954 uitgestroomde klachten over 2020 zijn als volgt te rubriceren:

KLACHTEN	2020	
Via beschikking afgedaan		
Gegrond	79	
Ongegrond	210	
Deels gegrond	9	
Niet ontvankelijk	356	
Totaal aantal beschikkingen		654
Anders dan via beschikking afgedaan		

Ingetrokken	224	
Ingetrokken na bemiddeling	26	
Ingetrokken ter zitting	13	
Doorgestuurd naar een andere instantie	35	
Afdoening na rogatoire verzoek	2	
Totaal anders dan via beschikking:		300
Totaal aantal uitgestroomde klachten per 31 december 2020		954

C) Ingekomen klachten

De 1.033 ingekomen klachten over 2020 zijn als volgt te rubriceren:

2020	DT (Huis van Bewaring DCR)	DC (Detentiecentrum DCR)	ZT (Locatie Zeist)
Klachten			
Activiteiten (arbeid)	8	1	0
Activiteiten (div)	37	16	0
Activiteiten (lucht)	27	42	0
Activiteiten (sport)	5	36	0
Behandeling	0	0	0
Bejegening	30	47	2
Bewegingsvrijheid	0	0	0
Compensatie	3	1	0
Contact buitenw (bellen)	11	6	0
Contact buitenw (bezoek)	42	15	0
Contact buitenw (media)	0	0	0
Contact buitenw (post)	2	2	0
Controle	14	0	0
DBT	5	1	0
Dienst terugk. en vertr.	0	4	0
Disciplinaire straf	73	60	0
Dwangbehandeling	0	0	0
Eisen Verblijfsruimte	4	1	0
Geweld	1	3	0
Informatie/procedure	81	97	1
ISD (interv + beh)	0	0	0
Nog onbekend	2	14	0
Ordemaatregel	7	34	0
Persoonlijke voorwerpen	46	27	2
Regime	8	11	0
Rek. cour./zak- en	13	3	2

kleedgeld			
Rogatoir verzoek	0	2	0
Schadeverhaal	0	0	0
Selectie/overpl. (ext)	2	1	0
Selectie/overpl. (int)	2	15	0
Time-out	0	0	0
Transport	0	2	0
Verlaten inrichting	0	1	0
Verzorging (div)	21	11	0
Verzorging (godsd., levens.)	5	0	0
Verzorging (medische)	25	18	0
Verzorging (persoonlijke)	23	57	1
Totaal	497	528	8

Bijlage 1: Reactie Commissie van Toezicht rapport Nationale Ombudsman

COMMISSIE VAN TOEZICHT

Detentiecentrum Rotterdam

Aan: Ministerie van Justitie en Veiligheid
T.a.v. de Staatssecretaris
Mw. mr. A. Broekers-Knol
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

correspondentie:
Postbus 7003
3300 GC Dordrecht

telefoon 088-36 25562
fax --
email
cvt.rotterdam@rechtspraak.nl

Kenmerk: CVTDCR-201201

Dordrecht, 24 februari 2021

Geachte mevrouw Broekers-Knol,

De Commissie van Toezicht van het Detentiecentrum Rotterdam (hierna de Commissie) heeft met belangstelling kennis genomen van het onderzoek van de Nationale Ombudsman 'Grenzen aan vreemdelingenbewaring;'.
Graag reageert onze Commissie bij deze op de bevindingen van de Nationale Ombudsman.

De Nationale Ombudsman benadrukt in zijn rapport in algemene zin dat het bestuursrechtelijke karakter van vreemdelingenbewaring meer nadruk moet krijgen waarbij sprake moet zijn van een opvang met zo min mogelijk beperkingen. Kleinschaligheid en het vermijden van een gevangenis-uitstraling worden daarbij voorop gesteld.

Hieronder gaat de Commissie puntsgewijs in op de bevindingen van het onderzoek van de Nationale Ombudsman om bij de belangrijkste bevindingen het standpunt van de Commissie toe te lichten.

1) Zinnvolle dagbesteding.

De Nationale Ombudsman geeft aan dat er weinig mogelijkheden voor een zinnvolle dagbesteding in het Detentiecentrum Rotterdam (DCR) worden geboden. Het feit dat er geen scholing of arbeid mogelijk is, betreft echter een politieke keuze waarbij de motivering is dat vreemdelingen op korte termijn Nederland dienen te verlaten en derhalve niet worden voorbereid op terugkeer in onze maatschappij. Met die uitzondering dat er altijd ruimte is voor scholing welke op eigen initiatief wordt ondernomen. De directie heeft meerdere malen bij de Commissie aangegeven dat dit mogelijk is.

De Commissie heeft regelmatig overleg met de directie van het DCR over de dagbesteding en het dagprogramma en is positief te spreken over de mogelijkheden in het dagprogramma die het DCR aan de ingeslotenen biedt. In plaats van de volgens de Pbw geldende 43 uur per week, die voor een regime zoals die in het DCR geldt moet worden aangeboden, werd voor dat de Corona maatregelen van kracht werden een dagprogramma geboden met 85 tot 88 uur per week aan activiteiten. In het geboden dagprogramma ziet de Commissie voldoende ruimte voor de ingeslotenen als het gaat om bijvoorbeeld recreatie, sport en het bijwonen van religieuze diensten.

2) Het ontbreken van privacy.

De Nationale Ombudsman stelt dat het gebruik van grote afdelingen en het plaatsen van twee personen op één cel afbreuk doet aan de privacy en zorgt voor onrust.

Hoewel de Commissie de wens voor het gebruik van kleinere afdelingen onderschrijft vanwege de redelijke aanname dat hier meer rust en beheersbaarheid uit voort zal komen, begrijpt de Commissie de keuze van de directie voor het gebruik van meerpersoonscellen (MPC) alleen al om personeels-technische en budgettaire redenen.

De commissie stelt echter wel voor om de momenteel lage bezettingsgraad van DCR te benutten voor een lossere beleid t.a.v. eenpersoonscellen. Hierbij zou bijvoorbeeld gewerkt kunnen worden met een wachtlijst om de transparantie voor de ingeslotenen te vergroten. Dit komt de leefbaarheid ten goede en verlaagt zo de werkdruk en stress bij medewerkers en ingeslotenen. De relatief korte verblijftijd van ingeslotenen in het DCR maakt het geleidelijk terugdraaien van dit beleid in tijden dat de bezetting weer toe neemt, goed uitvoerbaar en ook aan ingeslotenen goed uit te leggen.

Hierbij zullen dan wel criteria moeten worden opgesteld zodat een eventuele plaatsing op een beheersafdeling bij weigering MPC goed toetsbaar is en waar mogelijk voorkomen kan worden. De Commissie stelt daarbij voor dat ingeslotenen bij een MPC keuze een beloning kunnen krijgen, hierbij zou aan extra uren recreatie of zakgeld kunnen worden gedacht. Dit geeft een positievere stimulans aan de keuze voor een MPC.

De stelling van de Nationale Ombudsman dat plaatsing op een MPC een straf zou zijn en dat plaatsing op een MPC en op een grote afdeling 'inbreuk maakt op het fundamentele recht op vrijheid' en 'zoveel mogelijk moet worden beperkt' volgt de Commissie maar ten dele.

3) Plaatsing in afzondering als straf;

Aangaande het plaatsen in afzondering als straf gaat de Nationale Ombudsman in op die gevallen waarbij een ingeslotene geplaatst wordt op een zogeheten beheersafdeling als een MPC wordt geweigerd. Het betreft hier een straf die op elk moment door de ingeslotene zelf kan worden beëindigd als de ingeslotene alsnog akkoord gaat met plaatsing op een MPC.

De Commissie heeft aandacht voor deze straf en heeft dit onderwerp herhaaldelijk met de directie besproken. In het bijzonder heeft de Commissie haar zorgen geuit over de gemoedstoestand en gezondheid van ingeslotenen die voor langere tijd deze straf hebben opgelegd gekregen. Immers, deze straf kan herhaaldelijk opgelegd worden waarbij er gevallen bekend zijn van ingeslotenen die meerdere maanden in deze vorm van isolatie geplaatst zijn.

De directie heeft, na dringend verzoek hiertoe door de Commissie, een onderzoek laten uitvoeren naar de rol van de medische dienst in de monitoring van de gezondheid en gemoedstoestand van deze ingeslotenen. De Commissie is in afwachting van de uitkomst van dit onderzoek.

Hoewel de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) in meerdere beroepszaken geoordeeld heeft dat deze straf passend is, heeft de directie van het DCR in afstemming met de Commissie verschillende maatregelen genomen waardoor ingeslotenen die deze straf voor langere tijd ondergaan enige verlichting en afleiding wordt geboden.

Het gaat dan om bijvoorbeeld een tijdelijke versoepeling van de straf of een tijdelijke plaatsing op een andere afdeling waarbij dan nadrukkelijk de mogelijkheid aan de ingeslotene wordt geboden om zich te heroriënteren op een mogelijke MPC.

De mogelijkheden die door de directie worden geboden worden door de Commissie gewaardeerd en geven naar het oordeel van de Commissie enige afwisseling aan de ingeslotene bij een dergelijke straf. De Commissie benadrukt dat in de gevallen waarbij voor langere periode deze straf wordt opgelegd er vanuit de medische dienst actief aandacht en zorg dient te worden gegeven en niet slechts op aanvraag door ingeslotene zelf of op indicatie van afdelingspersoneel. Dit alles laat onverlet de 'winst' die valt te boeken bij een ruimhartiger beleid t.a.v. eenpersoonscellen.

Het feit dat de Nationale Ombudsman geheel voorbij gaat aan de andere vorm van plaatsing in afzondering als straf, namelijk een strafmaatregel opgelegd door de directeur waarbij een ingeslotene geplaatst wordt in de Observatie Behandeling en Strafafdeling (OBS) verbaast de Commissie en wordt als een omissie in dit rapport gezien. Nu wordt de indruk gewekt dat een groot deel van de plaatsingen in afzondering plaatsvinden op een beheersafdeling ten gevolge van het weigeren van een MPC. Hiervoor wordt evenwel geen cijfermatige onderbouwing gegeven. Dit geeft een vertekend beeld van de werkelijkheid.

In het rapport wordt opgemerkt dat de beklagprocedure een niet effectief rechtsmiddel is bij het plaatsen in afzondering omdat het geen schorsende werking heeft. Hierover wil de Commissie graag opmerken dat de klachtenprocedure daar ook niet in kan voorzien. Ingeslotenen kunnen in een dergelijk geval zich wenden tot de RSJ en een schorsingsverzoek indienen. Bij het behandelen van de klacht wordt de uitkomst van dit schorsingsverzoek meegewogen.

4) Aanpassing karakter vreemdelingenbewaring

Het rapport van de Nationale Ombudsman stelt dat het bestuursrechtelijke karakter van vreemdelingenbewaring meer nadruk moet krijgen waarbij sprake moet zijn van een opvang met zo min mogelijk beperkingen. Hierbij wordt o.a. verwezen naar de wijze waarop uitvoering van vreemdelingenbewaring in de Gesloten Gezinsvoorziening (GGV) te Zeist vorm wordt gegeven. De Commissie wil hierbij wijzen op het verschil in ingeslotenen in beide locaties. In het DCR zitten voor het overgrote deel jonge mannelijke vreemdelingen die afkomstig zijn uit de zogeheten 'veilige landen'. Hierbij is opvallend dat deze groep een langere doorlooptijd heeft in procedures t.o.v. de ingeslotenen in de GGV, van het Detentiecentrum Zeist. Tevens valt waar te nemen een zekere verharding van de doelgroep in het DCR. Hierbij verwijst de Commissie naar meerdere (groeps)incidenten die zich in de afgelopen twee jaar hebben plaatsgevonden. De Commissie vraagt zich daarom af of het streven naar een setting, voor alle ingeslotenen, zoals die in Zeist wordt geboden realistisch is en acht dit uit veiligheidsoverwegingen onwenselijk.

Ten slotte wil de Commissie graag haar waardering uitdrukken voor de professionele wijze waarop medewerkers van het DCR in de locaties Rotterdam en Zeist uitvoering geven aan hun politieke opdracht.

Hoogachtend,
Namens de Commissie van Toezicht bij het Detentiecentrum Rotterdam,

w.g.

J. Admiraal,
voorzitter